

Elkaars duiven vangen is een Haagse volkssport. Maar roofvogels gooien roet in het eten

Niets zo Haags als de tilduivensport. Maar met de opmars van roofvogels is voor menig duivenhouder de lol eraf. 'Napoleon heeft ons twee goede dingen gebracht: huisnummers en duiven.'

Jeroen van Raalte
Den Haag

"Mijn ouders zeiden altijd: je bent geboren in de til." Al een leven lang weet Frans Rutten (68) zich omringd door duiven. Zijn opa hield duiven, zijn vader hield duiven, en hij dus ook. "Als kind spande ik gaas voor sinaasappelkistjes van Jaffa. Daar zette ik mijn duiven dan in."

Inmiddels staan in zijn Haagse tuin twee flinke duiventillen opgesteld. Eentje voor de vrouwtjes (duivinnen), eentje voor de mannetjes (doffers). Vanuit zijn tuinstoel luistert Rutten naar hun constante gekoer. "Ik zit hier de hele dag - als ik niet in het revalidatiecentrum ben." Rutten lijdt aan de spierziekte MS.

De tilduivensport is een Haagse volkstraditie. In de hoogtijdagen telde de stad wel zeventuizend duiventillen, vooral op daken in de volkswijken. De duivenhouders - door anderen ook wel duivenmelkers genoemd - houden geen postduiven, maar sierduiven. De vogels kenmerken zich door de imposante krop op hun borst, alsof ze een ballon hebben ingeslikt.

De sport is om met je eigen duiven andermans duiven naar jouw til te lokken. Met flirtende duivinnen en doortastende doffers proberen de beoefenaars elkaars vogels te vangen, of op z'n Haags: 'Erin douwen'.

Daar komen allerlei trucs bij kijken, vertelt Rutten. Zo vertoeven zijn doffers in verduisterde hokjes. "Daar worden ze heet van." Een hitsige doffer zal eerder vrouwtjes schaken, legt hij uit. De fanatiekelingen gaan nog verder om hun rivalen te verschalken. "Als mijn vader wist dat iemands doffer op grijze duifjes viel,

Jonge aanwas is schaars. Kinderen zijn er niet meer voor te porren.

smeerde hij zijn witte duivin met schoensmeer in."

Maar, benadrukt hij, er zijn principes. "Je pakt nooit andermans duif met je eigen handen. Als mijn vader iemand dat toch zag doen, werd hij witheet. Dan zat-ie zo weer vast. Ja, de politie kwam er vaak aan te pas."

Sinds 2015 wordt de Haagse tilduivensport erkend als immaterieel erfgoed. Waarom nu juist Hagenezen zo verkierd zijn op tilduiven, is niet duidelijk. Feit is dat gewone burgers eeuwenlang geen duiven mochten houden. Dat was voorbehouden aan de adel, doceert Rutten, tot de Fransen kwamen. "Napoleon heeft ons twee goede dingen ge-

bracht: huisnummers en duiven."

Maar de duivenhouder is een uitstervend ras. Tilduivenbond Ons Belang, opgericht in 1920, ziet zijn ledenbestand teruglopen. "We hebben nog zo'n 250 leden", vertelt voorzitter Jerry van Toor in de tuin van Rutten. "In één jaar zijn we 75 leden kwijtgeraakt."

Dat komt deels door vergrijzing. Er overlijdt weleens een duivenhouder op leeftijd, terwijl jonge aanwas schaars is. Kinderen zijn er niet meer voor te porren. "Als er al nieuwe leden bij komen, zijn dat vaak dertigers", zegt Van Toor.

Nog fnuikender voor de tilduivensport is de hoge roofvogelstand. Haviken, sperwers en slechtvalken komen steeds vaker foerageren in de stad. Daar hebben ze het gemunt op de sierlijke tilduiven van onder anderen Rutten.

"Een hoop mensen zijn gestopt", vertelt hij. "Dan heeft een roofvogel hun beste doffer gegrepen en hebben ze er in één klap geen zin meer in." Zelf verloor hij de afgelopen jaren een stuk of acht duiven aan roofvogels. Telkens was hij er kapot van. Met minder duivenhouders in Den Haag valt er voor hem ook minder te vangen. "Zes jaar geleden ving ik vier keer zoveel duiven als nu."

De opmars van de roofvogel heeft de sport behoorlijk getekend, vertelt Van Toor. De tilduivenbond ageert al

Over de serie 'Traditiegetrouw'

Elke regio telt, stelt het nieuwe kabinet. In een reis door Nederland gaat *Trouw* op zoek naar tradities die de lokale ziel vormgeven. Van de papierknipkunst tot draaksteken: Nederland zit vol met 'immaterieel erfgoed', de levende vorm van erfgoed die je niet in een museum kunt bekijken. Het zijn rituelen, sociale gewoonten of tradities die samen, en vaak lokaal, worden beoefend.

Eerdere verhalen leest u terug via trouw.nl/traditiegetrouw.

jaren tegen het plaatsen van nestkasten voor slechtvalken, het snelste dier op aarde. "Als een roofvogel een nest wil bouwen, laat hem dat dan zelf doen. Laten we ze niet helpen met zo'n nestkast."

De erfgoedstatus heeft niet de bescherming gebracht waarop Van Toor had gerekend. "We kwamen van een koude kermis thuis." Niet alleen hangen de nestkasten er nog altijd, ook woningbouwverenigingen doen dikwijls moeilijk over duiventillen.

Inmiddels zingen verhalen rond over duivenhouders die het recht in eigen hand nemen. Met een buks, bijvoorbeeld, of door nesten te verstoren. "We juichen dat niet toe", zegt Van Toor. De tijden zijn veranderd. Zat er vroeger een roofvogel-nest in de kerktoeren van het naburige Rijswijk, dan haalden ze dat gewoon weg, memoreert Rutten. "Dat mocht van de koster. Nu krijg je er een jaar cel voor."

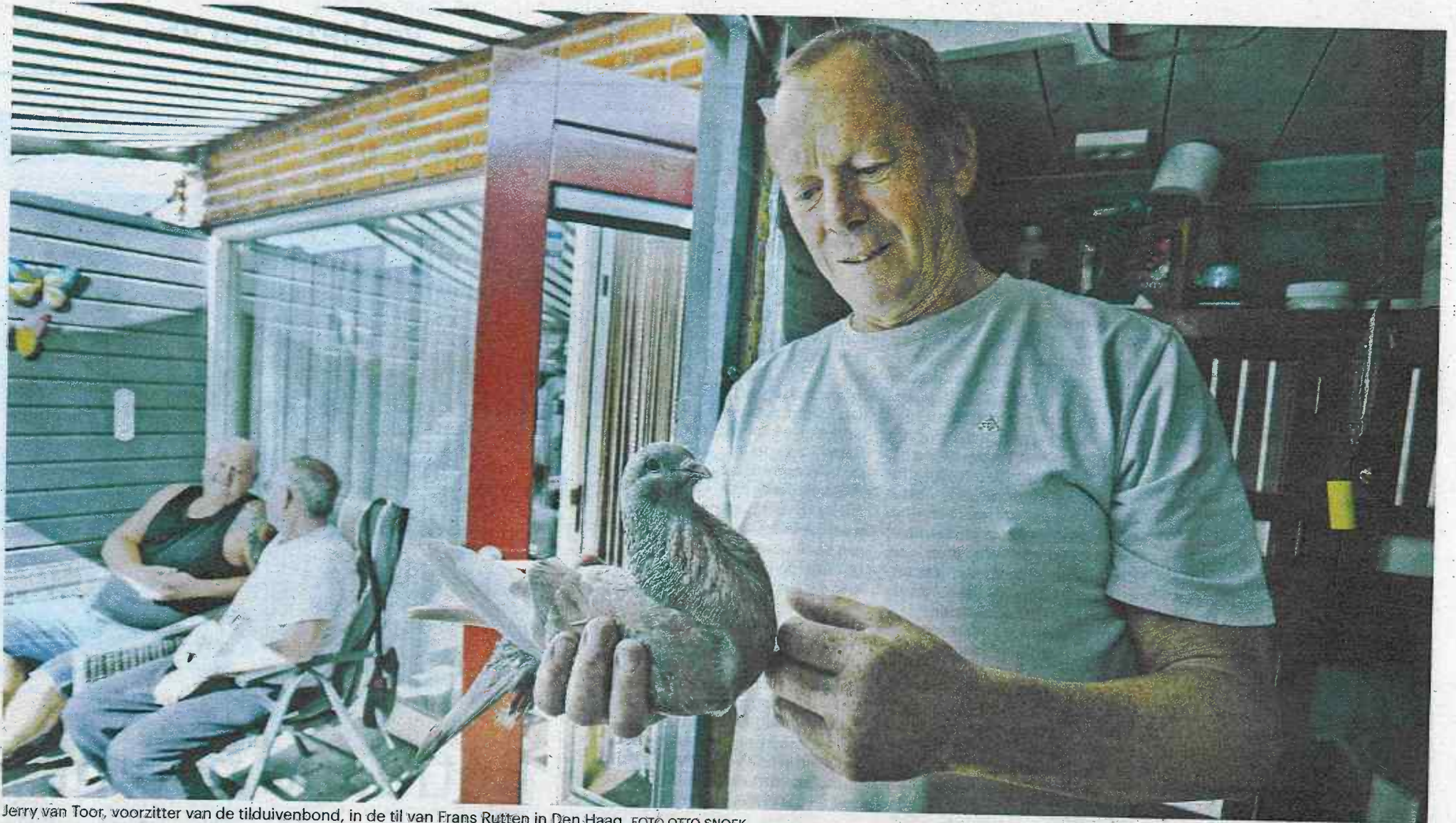
In zijn tuin werpt Rutten een liefdevolle blik op zijn duiven. Het zijn er zo'n dertig. "Veelsteveel." Hij heeft een paar oudjes, eentje is zelfs achttien jaar oud, maar Rutten, voor zijn pensionering portier van popzaal Het Paard, wil ze niet wegdoen. "Dan eindigen ze bij de poelier. Ze hebben me altijd goed gediend, dus van mij krijgen ze hier een mooie oude dag."

Traditiegetrouw

Den Haag

Je pakt nooit andermans duif
met je eigen handen

duivenhouder Frans Rutten

Jerry van Toor, voorzitter van de tilduivenbond, in de til van Frans Rutten in Den Haag. FOTO OTTO SNOEK